

Ruimtelijk kwaliteitsplan

Raalterweg-hoek Helhuizerweg, Holten, gemeente Rijssen-Holten

Bouwkavel behorend bij rood-voor-rood-combinatie
met Jeurlinksweg 18 Holten en Biesterij 2 Rijssen

Buro Jet
tuin in landschap

Ing. Henriette Blankenvoorde-Boeve
Landschapontwerper
22 mei 2019

Project: Rood-voor-rood locatie Raalterweg-hoek Helhuizerweg, Holten
Datum: 22 mei 2019

Opdrachtgever:
de heer G.J. Harbers, Regtervoort Rentmeesters

Auteur:
Buro Jet tuin in landschap
Holterweg 13, 7441 DA Nijverdal
06-34370614
info@jettuininlandschap.nl
www.jettuininlandschap.nl

Contactpersoon:
Ing. H.A. (Henriette) Blankenvoorde-Boeve

Foto's en afbeeldingen:
Henriëtte Blankenvoorde-Boeve,
tenzij anders aangegeven

Inhoud

1. Inleiding	02
Aanleiding	02
De opgave	02
Leeswijzer	02
2. Plangebied	03
Ligging in het landschap	03
Huidige situatie	05
Provinciaal beleid	06
LOP Rijssen-Holten	10
Water	10
Natuur	11
3. Verantwoording landschappelijke inpassing	12
4. Erfinrichtingsplan.	14
Bebouwing	14
Parkeren, ontsluiting en verharding	14
Kenmerkende groenstructuren	16
Kwaliteitsimpuls- beplantingsplan	18
Bijlage Vogelvriendelijke beplanting	20

Losse bijlage: Erfinrichtingsplan A3 schaal 1:500

1. Inleiding

Aanleiding

De eigenaar van het perceel op de hoek Raalterweg en Helhuizerweg in Holten zou hier graag een (compensatie-) woning plaatsen, waarbij het slooprecht van elders wordt omgezet in bouwrecht op deze grond. Regtervoort Rentmeesters heeft hiervoor een financieel en ruimtelijk haalbare totaaloplossing gevonden in deelname aan de rood voor roodregeling.

Betrokken locaties bij deze regeling zijn de Jeurlinksweg 18 in Holten (sloop van landschapsontsierende agrarische gebouwen en 2 compensatiewoningen) en de Biesterij 2 in Rijssen (sloop van agrarische gebouwen).

Hiervoor is een principeverzoek bij de gemeente Rijssen-Holten ingediend. De gemeente heeft besloten onder voorwaarden medewerking te verlenen, mits de kwaliteiten van het gebied worden benut en versterkt.

Regtervoort Rentmeesters heeft Buro Jet TuinInLandschap opdracht gegeven voor het opstellen van een ruimtelijk kwaliteitsplan.

Dit document vormt een verdere uitwerking van de landschapsplannen en vat de belangrijkste eisen voor de ruimtelijke kwaliteit op deze locatie samen.

Gezien de beeldbepalende locatie van het kavel is een bijbehorend beeldkwaliteitsplan opgezet door Studio DaD.

De opgave

Het betreft een kavel aan de Raalterweg, op de hoek met de Helhuizerweg. Het bestemmingsplan geeft enkelbestemming wonen aan. De beoogde erfontsluiting zal aan het onverharde deel van de zijarm van de Raalterweg zijn (noordelijk van perceel). Het bouwvolume is aansluitend in een reeds aanwezige lintbebouwing. Voor een waardetoevoegende aansluiting met het omliggende landschap is een goede ruimtelijke inpassing vereist.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt achtereenvolgens de huidige situatie, het beleidskader en belangrijke uitgangspunten, als water en natuur beschreven.

Hoofdstuk 3 laat de voorwaarden zien die als leidraad hebben gediend voor het landschapsplan.

In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de beoogde landschappelijke erfinpassing.

Als losse bijlage toegevoegd:
Erf- en landschapsplan A3, 1:500

2. Plangebied

Ligging in het landschap

Het plangebied valt onder het buitengebied Holten en ligt ten noorden van Holten in een oude hoevenland-schap op de stuwwal Sallandse Heuvelrug. De gebieds-visie van de gemeente Rijssen-Holten deelt het onder in gebied 5: De Holterberg, waarbij het accent ligt op meer natuurlijk en extensiever inrichten en areaal heide vergro-ten. Het ligt tegen de grens met deelgebied 2, waar het landschapsbeeld van 1900 als inspiratiebron dient voor landschapsherstel en -ontwikkeling.

Het plangebied ligt oostelijk tegen het grote bosgebied van het Nationaal Park Sallandse Heuvelrug en op de overgang naar het kleinschalige zandlandschap met verspreid liggende bebouwing. Het ligt op een voormalig akkerveld (zie topkaart 1900), waar zich later een soort van lintbebouwing langs de Raalterweg heeft gevormd.

Luchtfoto 2018 (Bron: Google maps)

Foto's van huidige situatie

Zicht vanaf Helhuizerweg op onverharde arm van Raalterweg met houtsingel

Zicht vanaf Helhuizerweg op kavel

Hoek Raalterweg - Helhuizerweg

Kleinschalig landschap (ri zuidwesten van kavel)

Huidige situatie

Op het kavel is momenteel een spontane opgaande vegetatie ontstaan. Door de dichtheid van de beplanting ziet het er rommelig uit. Het stukje grond lijkt nergens bij te horen.

Het kavel grenst westelijk aan de Helhuizerweg en zuidelijk aan de Raalterweg. Op de overgang ligt een sloot. Noordoostelijk ligt een onverharde arm van de Raalterweg die uitkomt op de Helhuizerweg. In het driehoekige stukje is bebouwing ontstaan in een soort van lintbebouwing. Het kavel sluit hierbij aan. Verder in de omgeving zijn verspreid liggende erven te zien.

Bij verwijderen van de spontane vegetatie blijft een beeldbepalende houtwal langs de onverharde Raalterweg over.

Provinciaal beleid

(overgenomen uit: Omgevingsvisie Overijssel 2017)

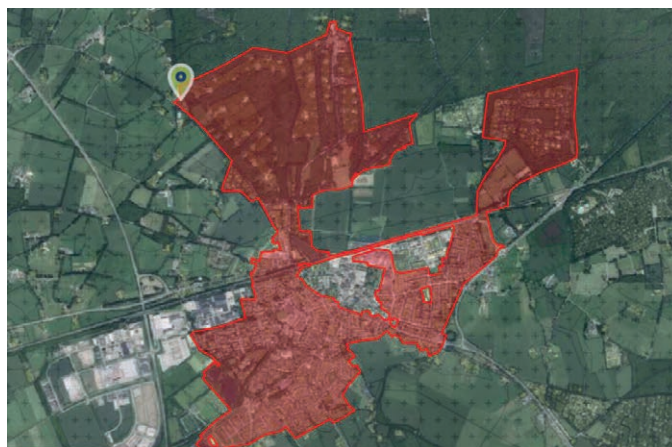
Ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke kwaliteit: "datgene wat ruimte geschikt maakt en houdt voor wat voor mens, plant en dier belangrijk is."

Deze is een optelsom van:

- gebruikswaarde: functionaliteit, bereikbaarheid, toegankelijkheid, nut en noodzaak van een initiatief dat ontwikkeld wordt
- belevingswaarde: beeldkwaliteit, het 'mooie', de identiteit van een gebied, het gevoel van (toekomstige) gebruikers en bewoners
- toekomstwaarde: het vermogen om ruimtelijke gevolgen van veranderende omstandigheden op te vangen (flexibiliteit, beheerbaarheid)

Ruimtelijke kwaliteit is van grote betekenis voor het vestigingsklimaat voor bedrijven, bewoners en de toeristische mogelijkheden van een gebied. En daarmee ook voor de werkgelegenheid. Met andere woorden: de inzet op ruimtelijke kwaliteit draagt bij aan versterking van de sociaal-economische positie van Overijssel.

(veegplan) Wonen-Holten
(bron: omgevingsvisie Overijssel)

Ontwikkelingsperspectief Groene omgeving

Het plangebied valt onder het ontwikkelingsperspectief 'Wonen en werken in het kleinschalige mixlandschap'. Hierbij staat de ambitie Voortbouwen aan de kenmerken-structuren van de agrarische cultuurlandschappen voorop en gelden de ruimtelijke kwaliteitsambities:

- zichtbaar en beleefbaar mooi landschap
- sterke ruimtelijke identiteiten als merken voor Overijssel
- continu en beleefbaar watersysteem

Strekking van het beleid: Het in harmonie met elkaar ontwikkelen van de diverse functies in het buitengebied. Aan de ene kant melkveehouderij, akkerbouw en opwekking van hernieuwbare energie als belangrijke vormen van landgebruik. Aan de andere kant gebruik voor natuur, recreatie, wonen en andere bedrijvigheid.

De locatie valt onder (veegplan) Wonen-Holten. Het plangebied van dit bestemmingsplan beslaat vrijwel de gehele bebouwde kom van Holten (zie afb). Het belangrijkste doel is de woonomgeving optimaal te houden.

Gebiedskenmerken

De omgevingsvisie Overijssel vereist een onderbouwing vanuit de provinciale vier-lagen benadering uit de Catalogus Gebiedskenmerken. De herkenbaarheid, de zichtbaarheid, de diversiteit en het in stand houden van de veelheid aan landschapstypen wordt op provinciaal niveau gestuurd en wordt ondersteund door de gemeente.

Deze lagen worden achtereenvolgens beschreven:

- Natuurlijke laag:
- Laag van het agrarisch cultuurlandschap
- Stedelijke laag
- Laag van beleving

Natuurlijke laag: stuwwal

De ruimtelijke kwaliteitsambities in de natuurlijke laag zijn:

- natuur als ruggengraat: de ontwikkeling van een robuust, aaneengesloten natuurlijk landschap
- een continu en beleefbaar watersysteem als dragende structuur van Overijssel

Het (beter) afstemmen van locatiekeuzen en inrichtingsopgaven op de natuurlijke laag is een duurzame strategie. Het betekent onder andere:

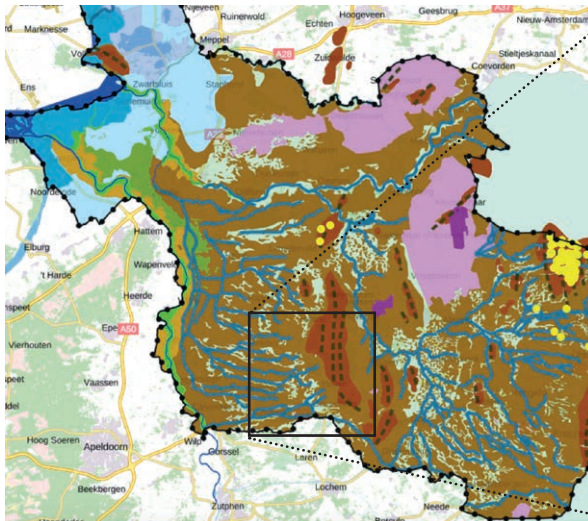
- Natuur als ruggengraat: de ontwikkeling van een robuust, aaneengesloten natuurlijk landschap
- Het behoud van kwaliteiten van de natuurlijke laag, zoals aardkundige waarden en natuurlijk reliëf
- Het intact laten of versterken van de veerkracht van het watersysteem en daarmee anticiperen op klimaatverandering
- Het voorkomen dat locatiekeuzen leiden tot

wateroverlast (bijvoorbeeld door te bouwen op de hooggelegen droge delen in het landschap)

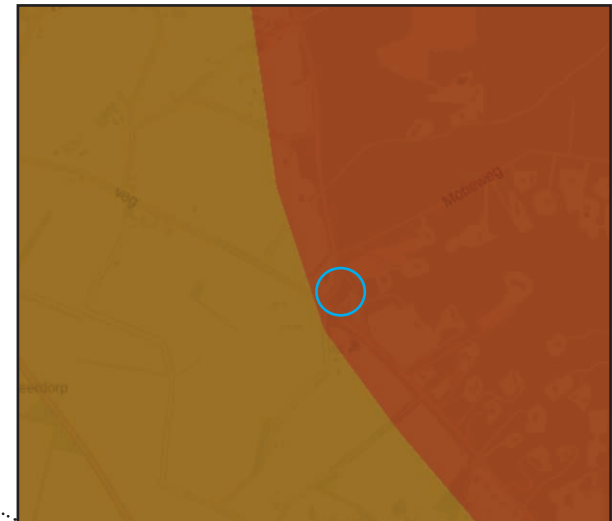
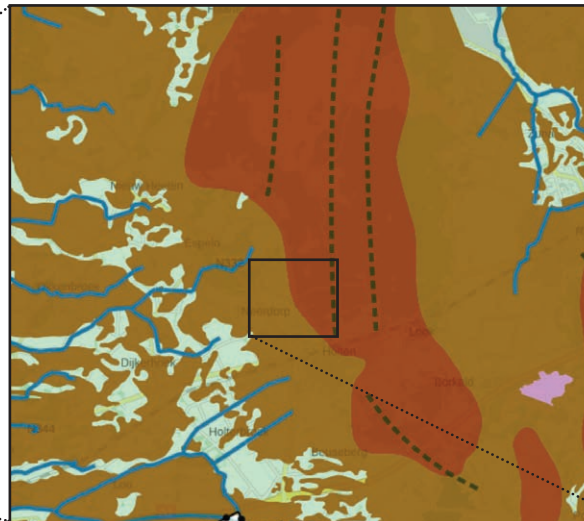
- Het behouden en versterken van de rijkdom aan plant- en diersoorten (biodiversiteit)

De stuwwalen hebben als regionale inrijgebieden een belangrijke functie in het watersysteem. Het zijn de 'ingangen' van regionale en lokale stelsels van grondwaterstromen.

De ambitie voor de stuwwal is de natuurlijke verschillen tussen hoog en laag en tussen droog en nat functioneel meer sturend en beleefbaar te maken en het eigen karakter van de afzonderlijke stuwwalen te behouden en versterken. Dit kan bijvoorbeeld door een meer natuurlijk watersysteem; door beplanting met 'natuurlijke' soorten; door de (strekings)richting van het landschap te benutten in gebiedsontwerpen; door de overgangen naar andere landschappen te accentueren en door de zichten erop en er vanaf te versterken.

Natuurlijke laag (bron omgevingsvisie overijssel)...

...stuwwal

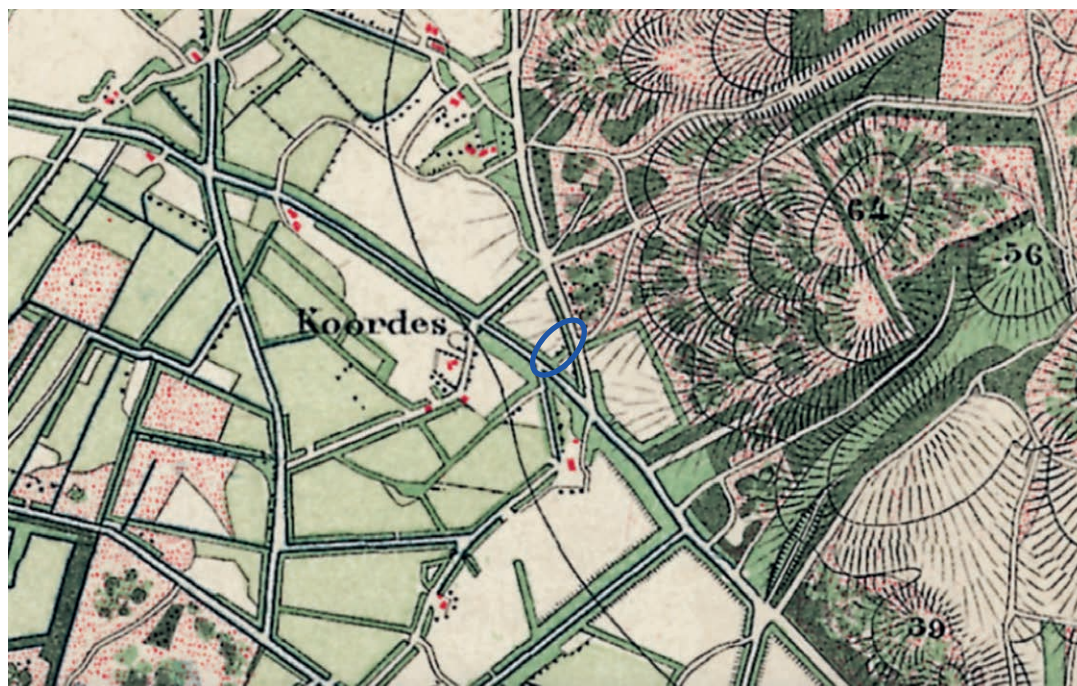
*Laag van het agrarisch cultuurlandschap: oude hoevenland-
schap*

Het plangebied valt onder het oude hoevenlandschap, tegen het heideontginningslandschap aan.

De ambitie is het kleinschalige, afwisselende oude hoevenlandschap vanuit de verspreid liggende erven een ontwikkelingsimpuls te geven. Deze erven bieden veel ruimte voor landbouw, wonen, werken, recreatie, mits er wordt voortgebouwd aan kenmerkende structuren van het landschap: de open esjes, de routes over de erven, de erf- en landschapsbeplantingen.

Landschapstypen (bron: omgevingsvisie Overijssel.nl)

Topografische kaart 1900 (bron: topotijdreis.nl)

Topografische kaart 1940 (bron: topotijdreis.nl)

Stedelijke laag: verspreide woonbebouwing

Het plangebied valt onder de beleidskeuze 'Wonen in de Groene Omgeving'. Het gaat hierbij om alle woningen buiten de Stedelijke Omgeving. Strekking van het beleid: In de Groene Omgeving is bij voorkeur op (voormalige) agrarische erven ruimte voor aanvullende woonmilieus onder voorwaarde van gebruik van de Overijsselse ladder voor duurzame Verstedelijking (zie paragraaf 7.1), ontwikkelingsperspectieven, gebiedskenmerken. Daarnaast moet de (her)ontwikkeling met maatschappelijke meerwaarde worden gerealiseerd volgens de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving.

Buiten de stedelijke omgeving hebben 'groene' functies prioriteit, ontwikkelingen die hier niet primair thuishoren, zoals woningbouw, worden alleen toegestaan als zij een meerwaarde opleveren voor de kwaliteit zoals landschap, cultuurhistorie, water- en natuuropgaven.

Zowel de Helhuizerweg als de Raalterweg zijn onderdeel van het informele trage netwerk. Van oudsher verbonden deze routes vaak de kernen met het ommeland en met

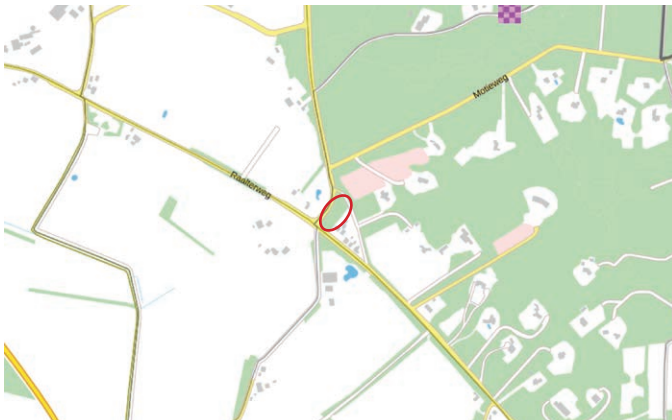
elkaar. De ambitie is een verschuiving in het verplaatsingsgedrag van auto naar fiets en het opheffen van de discontinuïteiten in het padennetwerk.

Als ontwikkelingen plaats vinden in de gebieden die in de directe invloedssfeer van stad en dorp liggen (b.v. bedrijventerreinen, woonwijken), dan dragen deze ontwikkelingen bij aan behoud en verkleining van de maaswijdte van het padennetwerk. Nieuwe mogelijkheden voor lange afstands-, wandel- en fietsroutes worden benut.

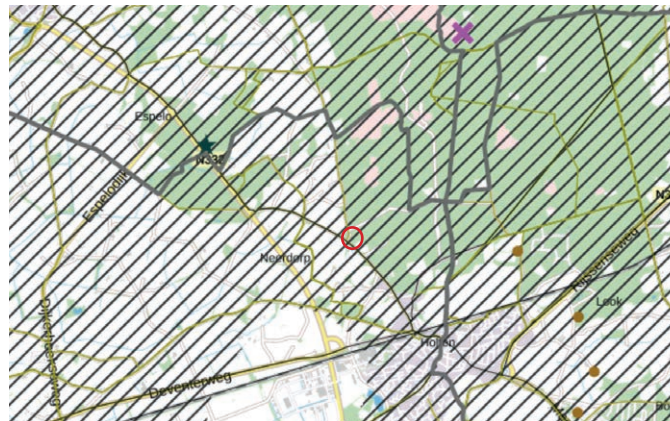
Laag van de beleving: donkerte gebied

De locatie ligt in het zogeheten donkerte gebied, waar het 's nachts nog echt donker is en je de sterrenhemel kunt waarnemen. Donkerte wordt een te koesteren kwaliteit. De ambitie is deze gebieden tenminste zo donker te houden, maar bij ontwikkelingen ze liever nog donkerder te maken. Praktisch gezien houdt dit in terughoudend te zijn met verlichting van wegen en erf en lichtbronnen 's nachts te vermijden en selectiever te richten.

Langs het plangebied lopen zowel fiets- als wandelroutes.

Informele trage netwerk (groene en bruine lijnen) (bron: omgevingsvisie ov)

Donkertegebied (bron: omgevingsvisie overijssel)

LOP Rijssen-Holten

(Overgenomen uit: Landschapsonwikkelingsplan Rijssen-Holten)

In het Landschapsonwikkelingsplan (LOP) is voor de visie gekozen het landschap te verdelen in 11 duidelijk te onderscheiden deelgebieden. Voor elk deelgebied geldt een specifieke visie en opgave. De betreffende locatie valt hierbij onder deelgebied 5: De Holterberg. Het gebied bestaat voornamelijk uit aaneengesloten boscomplexen, waarbij de betreffende locatie ligt in de zuidrand waar

Visiekaart LOP Rijssen-Holten, deelgebied deelgebied 5: De Holterberg.

Ligging plangebied Raalterweg

enige bebouwing voorkomt.

Behoud en versterken van de natuurfunctie staat in dit deelgebied centraal. Deelgebied Holterberg is naast natuur van grote recreatieve betekenis. Holten vormt de trotse poort naar dit prachtige gebied, dat door een raster van enkele verharde en vooral onverharde wegen goed ontsloten is voor wandelaars en fietsers.

De opgaven voor het landschap voor het deelgebied Holterberg zijn:

- vergroting van biodiversiteit door omvorming van naaldbos naar loofbos;
- bestaande heidegebieden, waaronder de Holterheide vergroten;
- versterken van de recreatieve relatie Holten-Holterberg;
- het creëren of herstellen van zichtlijnen naar het omliggende landschap.

Water

Waterschap Drents Overijsselse delta

Het Waterschap Drents Overijsselse delta verzorgt het waterbeheer in het bestemmingsgebied. Een waterschap heeft drie kerntaken: zorg voor waterkwaliteit, -kwantiteit en -veiligheid. Conform het waterbeheer van de 21e eeuw moet bij alle aanpassingen in het watersysteem uitgegaan worden van het principe: vasthouden, bergen, afvoeren.

Waterintrekgebied

Het plangebied valt niet onder een waterbeschermings- of intrekgebied.

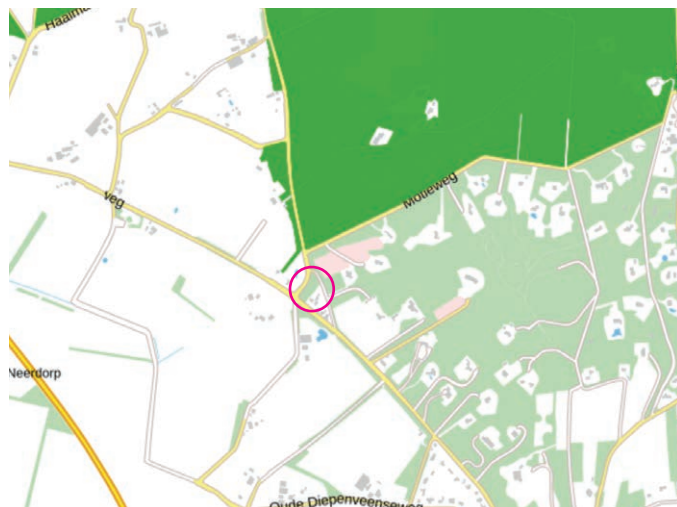
Hemelwaterafvoer

Voor de hemelwaterafvoer van de nieuwbouw geldt dat al het hemelwater op het eigen terrein wordt opgevangen, waar het wordt hergebruikt of kan infiltreren in de bodem.

Gemiddelde grondwaterstand, bodem en hoogte

De geomorfologische kaart laat zien dat het perceel onderdeel is van een daluitspoelingswaai. De bodem bestaat uit laarpodzolgrond, waaruit tevens blijkt dat de grond in het verleden met water verzadigd is geweest met een donkere bovenlaag deels door opgebrachte plaggenbemesting. Hieraan is te zien dat het gebied eens in gebruik was als akkergrond (zie ook topografische kaart 1900).

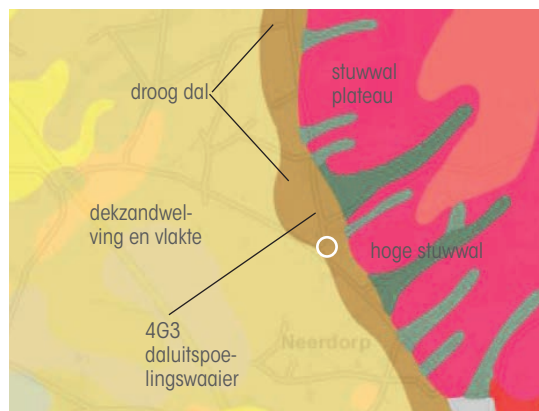
Op de hoogtekaart is een afloop van de grond te zien van noord naar zuid. De grondwaterkaart geeft aan dat de gemiddelde hoogste grondwaterstand 1-2 m onder maaiveld ligt.

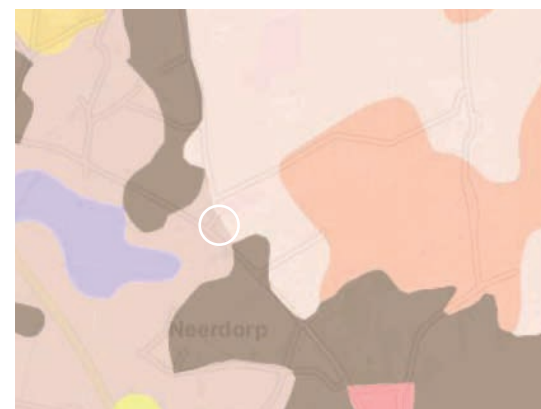
NNN (heldergroen) (bron: omgevingsvisie overijssel)

Natuur

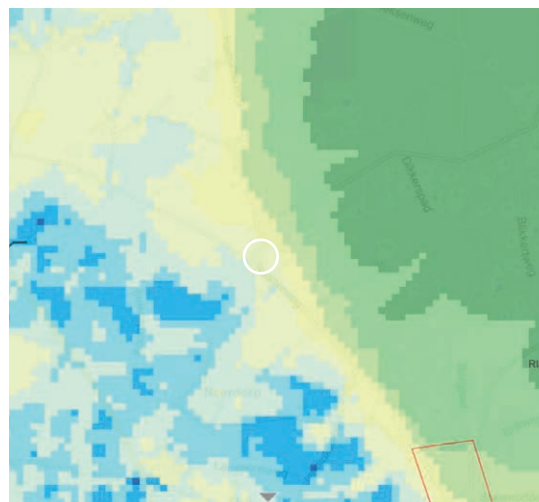
Het kavel valt net buiten het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De ligging is echter zodanig dat alle invloeden kunnen bijdragen aan het NNN en aan het Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug.

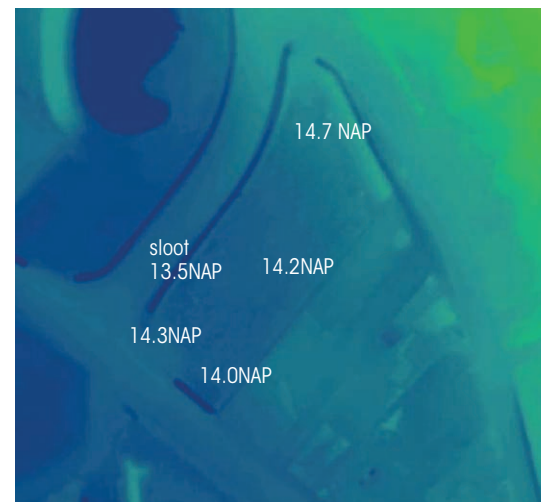
De geomorfologische kaart (bron: bodematlas, provincie ov)

Bodemkaart: laarpodzolgrond (bron: bodemdata.nl)

Grondwaterkaart. GHG: 1-2 m onder mv (bron: wateratlas.nl)

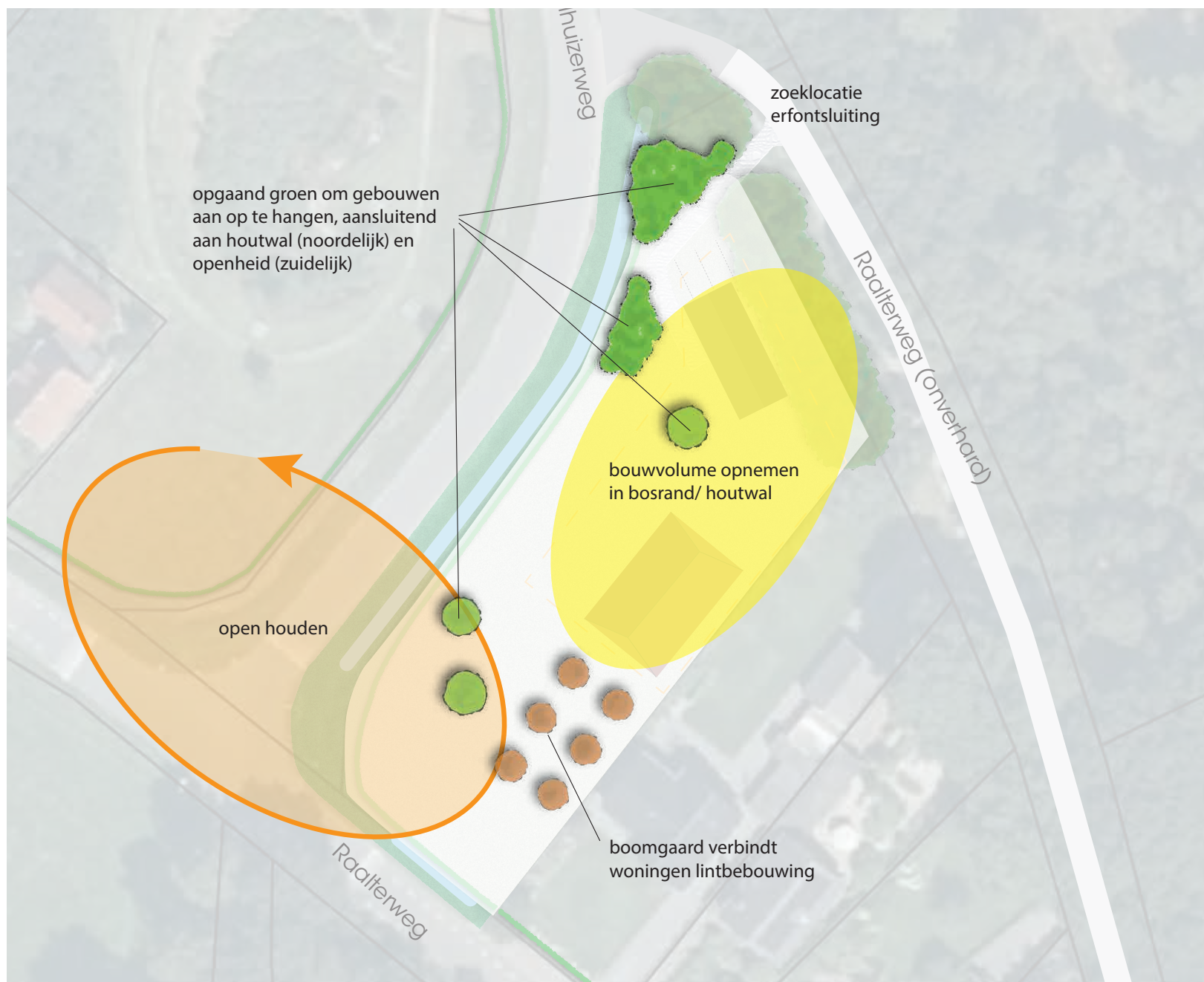

Hoogtekaart (bruin=stuwwal) (bron: ahn.nl)

3.

Verantwoording landschappelijke inpassing

Lintbebouwing	Het nieuwe kavel ligt aansluitend aan een lintbebouwing langs de Raalterweg. Aan de noordoostkant van deze lintbebouwing ligt een bos met ruim opgezette boswoningen, overgaand in onbebouwd bos. Aan de zuidwestkant grenst het aan verspreid liggende woningen in een kleinschalig landschap. De boomgaard vormt de schakel tussen de bestaande lintbebouwing en de nieuwe woning.
Beeldkwaliteit erf en woning	De ligging van het nieuwe erf is beeldbepalend in het landschap. De woning komt vanaf de Raalterweg gezien achter op het kavel te liggen, zodat het bouwvolume wegvalt tegen de bestaande houtwal. Vanaf de straat geeft de open ruimte met enkele solitaire bomen een transparant beeld op het erf. Belangrijk hierbij is ook de uitstraling van de woning. Zie hiervoor de beschrijving in het bijbehorende beeldkwaliteitsplan.
Overgang nieuwe bouwkavel met omgeving	Om een mooie overgang te krijgen naar het aanliggende landschap worden de bestaande herkenbare structuren versterkt (houtsingel op overgang naar bos) en wordt de openheid van het aanliggende landschap gespiegeld met rondom een lage haag. Deze zorgt ook voor een overzichtelijke veilige t-splitsing.
Versterken identiteit landschap	Het plangebied ligt in een oude hoevenlandschap op de stuwwal. Een landelijke uitstraling met erfgroen rond de woning en enkele solitaire bomen versterkt dit beeld.
Individuele erfontsluiting	De woning als zelfstandig erf in een lintbebouwing heeft een eigen erfontsluiting. Deze is gesitueerd aan de noordkant van het kavel aan de onverharde arm van de Raalterweg en sluit hierdoor mooi aan bij de daar gesitueerde bebouwingseenheid
Versterken natuur- en belevingswaarden	Natuur- en belevingswaarden worden versterkt door variatie in groen te bieden en opgaand groen aan te vullen met bes- en bloemdragende struiken. Evenals een kruidenrijk graslint langs sloot en perceelgrens.

4. Erfinrichtingsplan

Bebouwing

Het bouwkveld, liggend in een oudehoevenlandschap op een stuwwal, wordt in een soort van lintbebouwing langs de Raalterweg opgenomen. Gezien de beeldbepalende ligging van het perceel is de beeldkwaliteit belangrijk. Hiervoor is een bijbehorend beeldkwaliteitsplan opgesteld.

Parkeren, ontsluiting en verharding

De woning heeft een eigen erfontsluiting vanaf de on-

verharde Raalterweg. Deze komt tussen de bestaande houtwal te liggen en dient zo min mogelijk impact in het geheel te hebben. De uitstraling van een bospad of karrenspoor is geschikt. Hiervoor zijn met name materialen als halfverharding en grastegels mooi (zie sfeerbeeld landelijke oprit).

Parkeren gebeurt op het eigen perceel, in aansluiting op de erfontsluiting. Bij voorkeur wordt het parkeerdeel voorzien van grastegels of halfverharding om grote aaneengesloten delen verharding te voorkomen.

Referentiebeeld landelijke oprit
(bron: Pinterest zoekmachine)

Grastegels als 'karrenspoor'

Grind (halfverharding) met rand van stenen

Verharding als 'karrenspoor'

Erfinrichtingsplan

LEGENDA

Kenmerkende groenstructuren

De nieuwe beplanting bestaat voornamelijk uit erfgroen rond het nieuwe erf en de entree en zorgt voor een groene structuur waaraan de nieuwe bebouwing kan worden opgehangen. De bestaande houtsingel vormt een belangrijke landschappelijke structuur.

Houtsingel/ vogelbosje

Een houtsingel met onderbegroeiing is een karakteristiek waardevol landschapselement en veelal verdwenen door de komst van prikkeldraad. De bestaande houtsin-

gel wordt uitgebreid door toevoegen van een soort van vogelbosje (erfbosje met besdragende beplanting) rond de entree van het erf). Het is mooi hier zowel een grotere bomen (zilverberk, paardekastanje, walnoot, tamme kastanje), als kleinere (zoete kers, Amerikaanse krent, rode meidoorn) te planten, naast besdragende en bloeiende struiken.

Daarnaast wordt voorjaarsbloeiend en besdragend inheems bosplantsoen toegevoegd, als *Crataegus monogyna* (meidoorn), *Ligustrum ovalifolium* (liguster), *Sorbus*

Groene opgaande landschapselementen voor...

LEGENDA

1. vogelbosje/ aanvullende heesters en bomen rond erfentree
2. solitaire boom
3. boomgaard
4. bloemrijk grasland (-rand)

...en na

aucuparia (lijsterbes), Prunus padus (vogelkers), Viburnum opulus (Gelderse roos), Prunus padus (vogelkers), Ilex aquifolium (hulst), Euonymus europaeus (kardinaalsmuts). Dit vergroot tevens de sierwaarde naar het erf toe.

Solitaire bomen

Solitaire bomen zijn belangrijk in het beeld van een bosrand. Op de tekening staat bij elk kavel 1 boom. De voorkeur gaat uit meerdere bomen per kavel. Geschikt zijn Prunus avium (zoete kers), Betula utilis 'Doorenbos' (zilverbek), Aesculus hippocastanum (paardekastanje)/ Juglans regia (walnoot)/ Castanea sativa (tamme kastanje).

Hoogstamboomgaard

De boomgaard versterkt het landelijke karakter en is passend in de voor- en zijtuin. Gekozen kan worden uit een variatie aan hoogstam fruitbomen (appel-, peer-, kers en pruimen). Oude rassen zijn minder ziektegevoelig, zodat geen bestrijdingsmiddelen nodig zijn. Fruitbomen zijn waardevolle bomen voor bijen, vlinders en vogels.

Bloemenweide of bloemrijke graslandrand

Een bloemenweide is een waardevolle aanvulling in het landschap. Het heeft naast belevingswaarde een grote waarde voor de natuur, zoals voor vlinders en bijen

Voor aanvullend erfgroen: zie bijlage vogelvriendelijke beplanting.

Zoete kers (Prunus avium) als solitair (foto: Pinterest)

Hoogstamboomgaard (foto: krommerijnlandschap.nl)

Kwaliteitsimpuls- beplantingsplan

1. vogelbosje/ aanvullende
heesters en bomen rond
erfentree

2. solitaire boom

3. boomgaard

4. bloemrijk grasland (-rand)

Grasveld met kruidenrijke grasrand (foto: Pinterest zoekmachine)

landschapselement	soort	maat	aantal	percentage	toepassing	beheer-eindbeeld
Solitaire boom	Prunus avium (zoete kers), Betula utilis 'Doorenbos' (zilverbek), Aesculus hippocastanum (paardekastanje), Juglans regia (walnoot), Castanea sativa (tamme kastanje),	min. mt 10-12 met kluit	min. 3		Min. plantafstand tot woning is 8 m om kroon goed te laten ontwikkelen. Plaatsen met boompaal	Vrij uit laten groeien
Vogelbosje/ aanvullend erfgroen	Boomvormers: Juglans regia 'Broadview' (gewone walnoot), Betula utilis 'Doorenbos' (zilverbek), Crataegus laevigata 'Paul's Scarlet' (rode meidoorn), Prunus avium (zoete kers), Amelanchier lamarkii (Amerikaanse krent)	min. 3-jarig bosplantsoen, mt 80-100	n.t.b.	max. 30%		Gefaseerd hakhoutbeheer. Max 30% boomvormers laten staan
	Struiklaag: Rosa canina (hondsroos), Crataegus monogyna (meidoorn), Euonymus europaeus (kardinaalsmuts), Rosa rubiginosa (egellantier), Viburnum opulus (Gelderse roos), Cornus mas (gele kornoelje), Sorbus aucuparia (lijsterbes), Prunus padus (vogelkers), Ilex aquifolium (hulst), Ligustrum ovalifolium (liguster)	bosplantsoen, mt 60-100	n.t.b.	min. 70%	Min. 3 soorten gebruiken; in driehoeksverband; plantafstand 1,5 m; Struiken uitplanten in groepen van 5-7 st per soort	
Hoogstam boomgaard	Oude rassen van Malus domestica (appel), Pyrus (peer), Prunus (pruim, kers).	mt 8-12	min 6		gevarieerde hoogstam soorten (appel-handpeer-stoofpeer-pruim-kers-walnoot) Plaatsen met boompaal	Snoeien om het jaar in de winter. Pruimen direct na de oogst.
Bloemrijke graslandranden	Mengsel geschikt voor grasland(-randen)	zaaimengsel	n.t.b.		uitzaaien	Maaien en afvoeren 1 á 2 x/jr

Overgenomen van: <http://www.vogelbescherming.nl/tuinvogel/tuininrichting/beplantingslijst>

Vogelvriendelijke beplanting

Het gezicht van de tuin wordt voor het grootste deel bepaald door de beplanting. Daarom is het belangrijk om goed na te denken welke bomen, struiken en planten je wilt aanplanten in de tuin.

Solitaire bomen (uitzicht, voedsel, veiligheid en voortplanting)

Zwarte els *Alnus glutinosa*
Ruwe berk *Betula pubescens*
Zachte berk *Betula pubescens*
Eenstijlige meidoorn *Crataegus monogyna*
Beuk *Fagus sylvatica*
Hulst *Ilex aquifolium*
Appelboom *Malus* (diverse soorten)
Zoete kers *Prunus avium*
Morel *Prunus cerasus*
Pruim *Prunus domestica*
Kroosjes *Prunus domestica* ssp. *insititia*
Vogelkers *Prunus padus* 'Albertii'
Zomereik *Quercus robur*
Meelbes *Sorbus aria*
Lijsterbes *Sorbus aucuparia*

Hagen (voedsel, veiligheid en voortplanting)

Veldesdoorn *Acer campestre*
Haagbeuk *Carpinus betulus*
Meidoorn *Crataegus monogyna*
Liguster *Ligustrum vulgare*
Vuurdoorn *Pyracantha coccinea*
Hondsroos *Rosa canina*
Taxus baccata

Heesters (voedsel, veiligheid en voortplanting)

Drents krentenboompje *Amelanchier lamarckii*
Broodboom *Aucuba japonica*
Zuurbes *Berberis aggregata*
Witte kornoelje *Cornus alba*
Rode Kornoelje *Cornus sanguinea*

Hazelaar *Corylus avellana*
Dwergmispel *Cotoneaster spec.*
Tweestijlige meidoorn *Crataegus laevigata*
Eenstijlige meidoorn *Crataegus monogyna*
Olijfwilg *Elaeagnus multiflora*
Kardinaalsmuts *Euonymus europaeus*
Struik-klimop *Hedera helix* 'Arborescens'
Duindoorn *Hippophae rhamnoides*
Hulst *Ilex aquifolium*
Hulst *Ilex verticillata*
Jeneverbes *Juniperus communis*
Mahonie *Mahonia japonica*
Taxus baccata
Glansmispel *Photinia villosa laevis*
Sleedoorn *Prunus spinosa*
Vuurdoorn *Pyracantha coccinea*
Zwarte bes *Ribes nigrum*
Aalbes *Ribes rubrum*
Vuilboom/sporkehout *Rhamnus frangula alnus*
Bosroos *Rosa arvensis*
Hondsroos *Rosa canina*
Franse roos *Rosa gallica*
Bergroos *Rosa glauca*
Kaneelroos *Rosa majalis*
Egelantier *Rosa rubiginosa*
Rimpelroos *Rosa rugosa*
Dauwbraam *Rubus caesius*
Framboos *Rubus idaeus*
Gewone braam *Rubus fruticosus*
Braam *Rubus laciniatus*
Gewone vlier *Sambucus nigra*
Trosvlier *Sambucus racemosa*
Sneeuwbes *Symphoricarpos albus*
Blauwe bes *Vaccinium corymbosum*
Vossebes *Vaccinium vitis-idaea*
Gelderse roos *Viburnum opulus*